

ПОДЕЛА РЕЧИ НА КРАЈУ РЕДА

Проф. др Александра Костић Тмушић
Правопис српског језика

Правила

1. Растављени делови речи морају имати најмање по један слог. Једносложне речи се не могу растављати.

- Правилно: лист, плашт, склоп
- Неправилно: ли-ст, пла-шт, ск-лоп

Правила

2. Не преноси се само једно слово ни када је то самогласник који чини слог (јер се уместо цртице може уписати слово), али у започетом реду може да остане само један самогласник.

- Правилно: о-гледао, а-ула, е-мисије
- Неправилно: огледа-о, аул-а, емисиј-е

Правила

3. Када се сугласник нађе између два самогласника, њиме почиње нови ред (вишесложна реч се може раставити иза сваког самогласника).

- Правилно: ва-љати, гра-дити, про-леће
- Неправилно: ваљ-ати, град-ити, прол-еће

Правила

4. Када се више сугласника нађе између два самогласника, треба водити рачуна о томе да ли је та група сугласника лака за изговор или не – сугласничке групе које се лако изговарају се преносе у други ред, док се сугласничке групе које се тешко изговарају растављају.

- Правилно: рот-ква, људ-ство, школ-ски
- Неправилно: ро-тква, љу-дство, шко-лски

Правила

5. У латиници се не раздвајају двојна слова (lj, nj, dž).

- Правилно: ode-ljenje, sa-njati, bu-džet
- Неправилно: odel-jenje, san-jati, bud-žet

Правила

6. Полусложенице у себи већ имају цртицу па се она мора поновити у наредном реду:

- Правилно:ремек-
-дело.....,кад-
-тад.....
- Неправично:ремек-
дело,кад-
тад.....

Проф. др Александра Костић Тмушић

Правопис српског језика

ПРАВОПИСНИ ЗНАЦИ

- Правописни знаци – изван реченице, уз поједине речи
- Интерпункцијски знаци – тичу се реченице или дела исте
- Одређени знаци могу бити и интерпункцијски и правописни.

- Правописни знаци: тачка, црта, цртица, две тачке, заграда, наводници, апостроф, знак дужине (генитивни знак), акценатски знак, звездица, коса црта, знаци порекла и др.

Тачка

Као правописни знак се пише иза неких скраћеница и редних бројева ако се пишу арапским цифрама:

- итд., нпр., и сл., П.С., суперл.;
- 7. октобар 2000. године, од 11. до 117. стране, између 19. и 20. века.

Црта

Као правописни знак се пише углавном примакнуто (без белина) и у коауторским везама, у обележавању релација између тесно везаних појмова, између бројева, са значењем предлога *до*:

- Кант–Лапласова теорија, влада Цветковић–Мачек, граматика Станојчић–Поповић;
- канал Дунав–Тиса–Дунав, део пута Суботица–Ниш, лет Амстердам–Београд;
- период 1920–1930, XIV–XVI в., стр. 158–192.

Цртица

Пише се између делова полусложеница, при подели речи на крају реда и при подели речи на слоге, у сложеним или изведеним речима с бројем, између скраћенице и наставка за облик:

- ауто-пут, фото-апарат, призренско-тимочки дијалекат;
- при-ме-ри, ис-пра-ви-ти, у-чи-о-ни-ца;
- 150-годишњица, 57-годишњи, 15-годишњак;
- у ЈАТ-у, на БИТЕФ-у, из МИП-а.

Две тачке

Као правописни знак се пишу између бројева или слова којима се исказује неки однос (у значењу „према“):

- размер карте је 1 : 50000, алтернанти су к : ц (рука : руци), Резултат утакмице је 10 : 8.

Заграда и полузаграда

Као правописни знак заграда се употребљава да означи двојако читање речи, а полузаграда се пише иза бројева и слова у набрајању (у том случају се иза броја или слова не пише тачка):

- елемен(а)т, предлози с(а) и к(а), р(иј)ешити (ек. решити, ијек. ријешити);
- 1) Именице, 2) Придеви, 3) Заменице, 4) Бројеви, 5) Глаголи.

Наводници

Као правописни знак се употребљавају уз називе уметничких дела, књига, филмова, установа, разних производа, те уз речи које имају измењено значење:

- роман „Сеобе“, филм „Троја“, „Вечерње новости“;
- И онда је наш „фудбалер“ лоптом разбио прозор.

Апостроф

Означава изостављено слово:

- Је л` то тачно?, Или он ил` ја!, Плашим се, ал` ипак идем.

Знак дужине (генитивни знак)

Употребљава се за обележавање дугих самогласника: у генитиву множине, када је самогласник настао сажимањем и при разликовању речи које се исто пишу:

- Чули смо то од ученикâ, То зависи од суфиксâ за творбу речи;
- кô (као), дошô (дошао), мисô (мисао);
- Био сам сâм, Треба да дâ све од себе.

Звездица

Пише се иза речи кад упућује на белешку испод текста, а испред речи у стручним текстовима кад означава да се речи реконструишу или да се ради о непостојећем облику:

- Он је врло често употребљавао палидроме*...

*Палидроми су речи или реченице које се једнако читају у оба смера;

- прасловенски *golva данас у српском језику гласи глава, не постоји именица *седач.

Коса црта

Пише се између бројки при оквирном одређивању времена или временског интервала, између дублетних наставака или облика, као и између стихова да би се обележила њихова граница:

- Борбе су окончане 1311/1312. године, школска 2013/14. година, у ноћи 4/5. јуна;
- -ов / -ев, тројки / тројци, Ваше височанство / Ваша висости;
- Не плачем само с болом свога срца / Рад` земље ове убоге и голе; / Мене све ране мога рода бола, / И моја душа с њим пати и грца.

Знаци порекла (<,>)

Употребљавају се да означе порекло неког облика или неки развојни језички процес:

- *bǣlъ > бео (чита се „даје“), ићи < *id-ti (чита се „постојало је од“);
- твојега > твоега > твоога > твога, црњи < црн + ји.